

АЛАРМ 17

ИДЕОЛОГИЗИРАЊЕ НА УСТАВОТ

На 29 септември 2014, Фондацијата Отворено општество – Македонија, Хелсиншкиот комитет за човекови права на Република Македонија, ЛГБТИ Центарот за поддршка, Македонскиот центар за европско образование и Коалицијата „Сексуални и здравствени права на маргинализираните заедници“ до Владата на РМ, како предлагач на уставните амандмани XXXIII, XXXIV, XXXV, XXXVI, XXXVII, XXXVIII и XXXIX, ги доставија своите забелешки, предлози и сугестии во врска со Нацрт-амандманите¹.

На 17 септември 2014 година, наведените организации одржаа јавна расправа² која беше отворена за јавноста, а на која како говорници беа поканети лица за кои сметавме дека можат стручно, отворено и со конструктивна критика да го дадат своето видување во однос на Нацрт-амандманите. Па така, доставените забелешки и предлози се резултат на нашите и на стручните ставови искажани од учесниците на јавната расправа.

Во својот допис организациите ја изразија својата општа забелешка за измените на Уставот. Тоа што особено нè загрижува е отсуството на демократска атмосфера во процесот на менување на највисокиот правен акт. Како никогаш досега овие измени на Уставот се спроведуваат со голема брзина, несоодветна консултација со јавноста и во отсуство на опозицијата од Собранието на РМ.

Дополнително, неприфатливо е носењето крупни уставни измени без да постои за тоа соодветна стратегија и јасна цел. Според тоа, јавноста не само што не е запознаена со целите на уставните измени, туку не ѝ се познати ниту последиците и промените кои овие измени ќе ги имаат врз општествениот живот. Понатаму, кратките и неиздржани образложенија на Нацрт-амандманите укажуваат на неодговорниот пристап на Владата при креирањето на најзначајните правни акти.

Имајќи го сево ова предвид, **побаравме од Владата да ги повлече Нацрт-амандманите**. Уставот на РМ треба да остане акт кој ги гарантира слободите и правата на човекот и граѓанинот и кој ги поставува темелите на функционирањето на државата, а не акт кој ќе го урива суверенитетот на државата и кој ги претставува идеолошките заложби на актуелната владејачка партија.

ОРГАНИЗАЦИИТЕ ГО ЗАСНОВАА СВОЕТО БАРАЊЕ ЗА ПОВЛЕКУВАЊЕ НА НАЦРТ-АМАНДМАНИТЕ И ПОРАДИ СЛЕДНИВЕ СУШТИНСКИ СЛАБОСТИ:

Амандманот XXXIII го дефинира заедништвото помеѓу еден маж и една жена како единствена форма на животна заедница која продуцира правно дејство, со што се нарушува правото на семеен живот, принципот на праведност и еднаквост на сите граѓани. Овој амандман е во спротивност со праксата на Европскиот суд за човекови права.

Амандманот XXXIV воведува посебни правила кои ќе важат само за корисниците на меѓународните финансиски зони, ги исклучува домашните правила, создава два паралелни системи во една држава и е во спротивност со политиката на конкуренција на ЕУ.

Со **Амандманот XXXVI** Државниот завод за ревизија добива својство на државен орган со уставна положба, додека сите останати независни и самостојни државни органи остануваат без директни обележја на уставна категорија.

Фискалните правила утврдени со **Амандманот XXXVII** се популистички и непотребни бидејќи не предвидуваат мерки и казни кои би се

примениле доколку државата го надмине дефицитот од 3% од БДП, а јавниот долг од 60% од БДП.

Амандманот XXXVIII не предвидува никаков дополнителен услов кој ќе се однесува на искуството на 5-те члена на Судскиот совет од редот на универзитетски професори по право, адвокати и други истакнати правници. Дополнително, во моментот не треба да се усвојува решение со кое Уставниот суд ќе одлучува по жалбите против Судскиот совет, зашто Судот не ужива општествен углед од аспект на неговата компетентност и независност.

Амандманот XXXIX ја предвидува уставната жалба без да се обезбедат капацитети и ресурси во рамките на Уставниот суд за ефикасна заштита на човековите права. Понатаму, амандманот ги исклучува од уставна заштита економските, социјалните и културните права, со што Македонија само декларативно е социјална држава.

1 Во согласност со заклучоците на Собранието на РМ од 27 август 2014, Службен весник на РМ број 28/2014.

2 Целосната видеоснимка од јавната расправа е достапна на: <http://bit.ly/alarm17>

